

Fem steg att öka språkmedvetenheten i ämnesundervisningen

Pauline Gibbons (2010:230 ff)

Bestäm vad som är centralt i arbetsområdet

- Vad är det du vill att alla elever ska förstå och kunna tillämpa?
- Vilken typ av utvärdering kommer du att använda för att bedöma hur eleverna tillägnat sig arbetsområdets kärna och begrepp?
- Vad har eleverna för förförståelse, erfarenheter och kunskaper inom ämnesområdet?
- Hur kan du presentera nyckelbegreppen på ett språk som eleverna förstår och utgå ifrån deras erfarenheter?
- Hur uttrycks dessa begrepp och idéer? Vad är ämnesspecifikt?
- Vad kan vissa elever ge de övriga i klassen? T ex specialkunskaper/erfarenheter?
- Vilka aktiviteter kan användas för att introducera det ämnesspecifika språket och knyta det till sådan eleverna redan vet?
- Om du ”tänker baklänges”, dvs funderar vilken slutuppgiften ska vara eller hur eleverna ska ”slutredovisa”, vilka aktiviteter kommer leda fram till målet?

Tänk igenom hur talspråk kan användas för att stödja både språk- och ämneslärande

- Hur kan du skapa möjlighet för eleverna att samtala om komplexa idéer eller begrepp?
- Vilka möjligheter finns det till samarbete kring ämnesspecifika uppgifter i grupp?
- Finns det strukturer som stötta utvecklande samtal? (T ex tankeblad. Tankeblad ger eleverna en övergripande struktur och anger ett syfte för att lösa problem tillsammans i grupp. Hjälper eleverna att tydliggöra sina idéer, skärskåda dem och kanske också modifiera dem. Leder förhoppningsvis till utvecklande samtal. Ger möjlighet till ämnesrelaterade, utforskande samtal i ett meningsfullt sammanhang. Stöttar en påföljande aktivitet)
- Är det meningsfullt med grupparbeten för sakens egen skull?
- Har eleverna möjlighet att ställa egna frågor?
- Finns det tid avsatt för samtal mellan elev och lärare om vad eleverna lärt sig?
- Finns det möjlighet att tala om språkutveckling och lärande?
- Hur kommer du arbeta för att göra skolspråket mer begripligt?
- Hur och när i arbetsområdet kommer du börja modellera skolspråk när du talar?

<p>Bestäm vilka texter eleverna ska läsa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka delar av texten kommer att vålla eleverna problem? • Finns det begreppsmässiga eller kulturella aspekter i texten som kan försvåra inläringen? • Hur kan du upptäcka och hjälpa eleverna att närma sig dem? • Vilka aktiviteter före, under och efter läsningen kan hjälpa eleverna att närma sig texten? • Hur kan arbete i helklass hjälpa eleverna att förstå det de kommer att läsa?
<p>Klargör vilket slags skrivande du förväntar dig av eleverna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka genrer/texttyper förväntas eleverna skriva i? • Kan du tydligt och klart förklara genrens/texttypens språkliga drag för eleverna? • Om det är första gången eleverna möter denna genren/texttyp, hur ska du göra för att visa vilka delar den består av – och vilket ämne kommer du att välja när texten ska skrivas gemensamt? • Vilken extra stöttning kommer du att ge elever som behöver ytterligare hjälp för att klara skrivuppgiften?
<p>Tänk i progression, att gå från talspråk till skriftspråk vardagspråk till skolspråk, när du planerar aktiviteter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • I vilken ordningsföljd ska aktiviteterna komma så att eleverna först får möta ett språk de känner igen (talspråk) och sedan gradvis närma sig skolspråket? • Vilka möjligheter har eleverna att använda ett skriftspråksliknande talspråk innan de börjar skriva?